

ארבעה אבות פרק ראשון בבא קמא

נמי מני איירי ופטור מלשם וכגון שלא נודע לבעליו שגפלו או ידעו ולא יכלו לסלקו כל כך מהר והא דלא קמני נתנו לו זמן לסלקו ולפנותו משום דבהיק נפילה גופה נמי מיירי ונתנו לו זמן לקוף ולסחור ולפנותו קאמר והשתא אחי שפיר דמדמה ליה לצור טפי מלשם ואף על גב דבשעת נפילה יש לדמותו לשם כמו לצור דמלשם חלוק במה שאין כח אחר מעורב בו ומצור חלוק במה שאין תחילת עשייתו לנוק אלא לכך דימה אותו לצור משום דזהיק דלאחר נפילה אין לדמותו כלל לשם אלא לצור:

חב חייב מיבעי ליה בשאר דוכתן לא דייק הכי כגון (א) אין חבין לאדם אלא צפניו ותופס לצ"ח במקום שחב לאחרי (ב) דהתם לא שייך לשון חייב אלא לשון חובה: **ורבי ישמעאל אבא שמינה** פירוט בשלמא אכל שמינה משלם שמינה אי נמי ה"פ כיון דבשמינה אין משלם אלא שמינה כמו שהיק ולא קנסין ליה לשלם יותר ממה שהיק א"כ כשאלכ כחושה נמי לא לקנסיה לשלם יותר ממה שהיק לשלם שמינה וא"ת אמאי טעי טפי בדברי ר' ישמעאל לומר שאם אכל כחושה משלם שמינה יותר מדברי ר' עקיבא דלמא רבי עקיבא קאמר נמי שאם אכל ערוגה כחושה משלם ערוגה שמינה שצדמותו ו"ל לפיכך טעה בדברי רבי ישמעאל טפי משום דקאמר רבי עקיבא לא גבא הכחוש אלא לגבות לניזקין משמע מר' ישמעאל שגא הכחוש לחייב יותר ממה שהיק כגון דאם אכל כחושה משלם שמינה:

בגון שהיתה עדיית דניוק כויבורית דמויק ואיכא לא מני למימר דכ"ע מודו דאין משלם אלא עדיית שיש לו ואין לרזי לקנות כדאמרין לקמן (ד' ז'): אין לו אלא יצורית כולם גובין מן היצורית ומיהו אי צל עולם הן שמיני המ"ל כגון דיצורית דמויק כעדיית דעלמא דלר' עקיבא גובין מן היצורית ולר' ישמעאל יהיב ליה מעדיית דניוק ואפילו למ"ד צשלו הן שמיני המ"ל דלית ליה למיך כעדיית דניוק דלמ"ד כסף או מיטב ישלם כסף לרבי ישמעאל ולר' עקיבא לא ישלם אלא ממיטב שלו: **ישור רעהו בו** תימה ולוקמה צנן ורגל שהיק את ההקדש דהתם לא כתיב רעהו ומקן ליכא למילף דאינה מועדת מתחילתה וצגורה שיה דתחת נמינה ישלם כסף נמי לא ילפינן דלא נתקבלה אלא לענין תשלומי מיטב דאי לכל מיני לפיטרו כולהו מטומן וצרה"ר וכלים ופסולי המוקדשין וי"ל דכולהו נוקין פטורין בהקדש כדמוכח בירושלמי צריש הניזקין דקאמר התם במה אן קיימין אי צהכשר נוקין הא תיניא שור רעהו ולא שור של הקדש ואי צנוקין גופו הא תני רבי חייא אלא להדיוט ואין נוקין לגבוה אלא צאומר הרי עלי מנה לצדק הבית משמע דלא משכחת נוקין

שור יומיה שצרות צ"ד הוא מהלך צרה"ר שהרי כל אדם יש לו רשות בכך ואם הויק חייב אף אני אציה כו' והיינו הלך השוה דמתני': נתנו לו זמן. צ"ד: מאי שנא צור שכן הויקו מלוי שדרך שנופלין שם בהמות. ואי קשיא הא מילתא דאמרן לעיל [ג.] דרגל הויקה מלוי ולא צור לאו פירכא היא דצור הויקו

מלוי אכל אינו מלוי כ"כ כי רגל שכל שעה היא מהלכת: **סחילם** צנין הכותל ונטיעת האילן לא היה לנוק: **מיטב שדוה של ניזוק** שאם אכלה ערוגה צדקהו שמין ערוגה משוחרת של ניזוק כמה יפה עכשיו עם פירוטיה וכמה תהא יפה בלא פירות ונתן לו: לא גבא הכחוש אלא לגבות לניזקין מן העדיית. של מויק דשמיני ערוגה של ניזוק לפי מה שהיא ואם מויק צל ליתן לו קרקע צדמי נוקו נתן לו מיטב שדומי שיה אומן דמיס: וקל וחומר להקדש. מפדש לקמן: וקפרידן ורבי ישמעאל אכל ערוגה שמינה. ודאי דין הוא דלשלם שמינה: אכל כחושה. מי משלם שמינה צתמיה: צין הערוגות. ויש שס ערוגות שמינות וטעונות פירות הרבה וכחשות וטעונות מעט ולא ידעינן דך ערוגה הנאכלת מהי ניהו: **השתא משום דלא ידעינן משלם שמינה** צתמיה. הא ניזוק הוא מניחא מתצירו ועליו הראייה: ה"ג אלא אמר רב אחא צר יעקב מודה רבי ישמעאל דלא משלם אלא דמי ערוגה לפי מה שהיא וצדא פליג כגון שהיתה עדיית דניוק כויבורית דמויק רבי ישמעאל סבר דצניוק שיימינן דהא דכתיב צדקא שיטלם לו צדמי נוקו מקרקע מיטב אשדות דניזוק קאי ומשלם ליה מויק דמי נוקו קרקע מויבורית שלו צדוה נוקו שהרי הוא כמיטב שדוה של ניזוק: **ורבי עקיבא סבר דמויק שיימינן** למיטב דקרא ליהיב ליה מעדיית דלידיה: **נאמר שדה למטה** ונאמר שדה למעלה. וצער צדדה אחר': **אף שדה האמור למטה של ניזוק**. והכי קאמר קרא שאם יש למויק קרקע הוומה לעדיית דניזוק ישלם לו הימנה שיעור דמי נוקו: **מיטב שדוה של האין דקא משלם** דהיינו שדה של מויק ולא אחי גורה שיה ועקר ליה לקרא: **ואחיי קרא** דמשמע מיטב דהאין דקא משלם: **משלם ליה ממיטב דידיה** הואיל וצורית שלו לא הוא כעדיית דניזוק: **שור רעהו אמר רחמנא ולא שור הקדש** דאם נגח שור של הקדש פטור והוא הדין לכל שאר נוקין שאם מויק את ההקדש פטור. לישנא אחרתא להכי נקט שור הקדש ולא מוקי לה צלכילת צתממו שדה הקדש משום דלא משכחת לה דאי שדה חרס לכהניס הוי וכשדה הדיוט דמי וליכא למימר ק"ו להקדש ושדה הקדש נמי דהוי לנזק צדק הבית או המקדש פודהו לאלתר או מוכרין אותו לאלתר לאחר וכשיוצא ציוצל לכהניס הוי דכתיב וקרא (מ) והיה השדה צלאתו ציוצל וגו' לכהניס הוי ואי קודם

פדייה אין מעילה בקרקעות דכל המחזור לקרקע כקרקע דמי: וצבל

(א) צ"מ ק"ו: (ג) נעי רש"י שבת קנ"ג: ד"ה קלין: (א) לקמן נ"ג גיטין מח: (א) ושא כל סוויאל, (ז) נעי מוספות ערכן טו. ד"ה הוין, (א) דלית ליה למויק עדיית ויבורית ועדיית דניזוק לא שיה עדיית דמויק ויבורית דמויק לא שיה עדיית דניזוק כו' כ"ל שיה עדיית דניזוק כו' כ"ל מהר"ש בשם ה"ר שנתא, (א) [לקמן א:]: (א) [שמות כ"ג, (א) [גיטין א:]: (ט) [שם: צ"מ י"א,]

תורה אור השלם

1. כי יבער אש שדה או כרם ושלח את בעירו ובער בשדה אחר מיטב שדהו ומיטב כרמו וישלם: שמות כ"ב ד' ישי: 2. וכן יבא שור אש את שור רעהו ונתן וקברו את השור החי ויצא את חייבו ונתן את המות וקצוק: שמות כ"א לה

גליון הש"ס

נ"ב' אחי ג"ש. ע"י ערכן טו ע"א מוס' ד"ה ר"ל צ"ל כמובס:

רבינו הגנאל

רבינא אמר לאייתיי הא דתני הכותל והאילן שפילו לרשות הרבים והויק פטורין. נתנו לו זמן, נפלו בתוך הזמן והויק פטור. לאחר זמן חייב. ולעולם דאפקרינהו, ולא דמו לבור אלא אתו כבה הצד. וקיימי לן כרבינא דבתרא הוא. ויש אומרין בכוליהו דלא פליגי, אלא כל חד וחד דייק ומוקים. פ"ס לשלם תשלומי נוק במיטב הארץ. ת"ד מיטב שדוה לניזוק, דברי ר' ישמעאל. ואקשי עליה אכל ערוגה שמינה משלם שמינה, אבל אם אכל ערוגה רוח ישלם שמינה. דקאמרת מיטב שדוה, כלומ' רואין ערוגה שהיא מיטב שדוה ומשלם לו המויק כמותה. ופריק לעילא אינו משלם אלא כשיעור מה שאכל בלא תוספת, וכגון שהיא העירית שהיא מיטב דניזוק כויבורית (שליזוק) [שליזוקין]. ר' ישמעאל אומ' נתן לו (הויבורית המויק שלו) [המויק הויבורית שלו] דלגבי נוק מיטב הוא. ואמ' מאי טעמ' נאמי שדה למעלה, שנ' ובער בשדה אחר והיא שדה שליזוק, ונאמי שדה למטה, מיטב שדוה. מה שדה האמור למעלה דניזוק, אף שדה האמור למטה דניזוק. ר' עקיבא אומר מיטב שדוה של מויק וקל וחומר להקדש. ואמרי' ר' עקיבא דייק מיטב שדוה, שלמשלם, והוא המויק. ר' ישמעאל אחיי גזירה שוה כדאמרן. ואהני דניזוקין דקרא דאי את למויק עדיית ויבורית, ויבורית דידיה לא שוה כעדיית דניזוק משלם לו מיטב שלו.

דקרא. שדוה ישלם דמשמע דמויק לא שויה כעדיית דניזוק. וקל וחומר להקדש. וקל סלקא דעתך צניוקין נמי קאי (שם). לא יהא אלא בעל חוב. דבגורא בעלמא דקציל עליה מי עדיף מחוב דמתן צניוקינא, דלם המיירה תורה צניוקין לא ילפינן מוב מינה (שם).

